

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra regionálního managementu a práva

Teze diplomové práce

Zkušenosti s programem rozvoje venkova 2014 – 2020 ve vybrané obci

Vypracovala: Bc. Veronika Černá
Vedoucí práce: prof. PhDr. Miloslav Lapka, CSc.

České Budějovice 2023

Anotace

Diplomová práce s tématem "Zkušenosti s programem rozvoje venkova 2014-2020 ve vybrané obci " v teoretické části popisuje a vysvětluje pojmy: obec a její orgány, spolupráce obcí na územním rozvoji, strategické řízení na úrovni obcí, regionální politika, finanční prostředky z Evropské unie, zejména z Programu rozvoje venkova. V praktické části této diplomové práce je analyzována konkrétní obec, jež je součástí Místní akční skupiny, a to z pohledu celého procesu od podání žádosti o dotaci až po získání veřejných finančních prostředků, které jsou určeny na rozvoj venkova. Zdroji pro vypracování praktické části jsou podklady získané od zainteresovaných institucí (např. přehledy podaných žádostí o dotaci, přehledy vybraných žádaných o dotaci, statistická data), rozhovory s některými vedoucími pracovníky těchto institucí a rozhovor se starostou vybrané obce.

Klíčová slova: Evropská unie, zemědělství, rozvoj venkova, Státní zemědělský intervenční fond, Program rozvoje venkova, obec

Úvod

V posledních letech došlo k významným proměnám venkova. Venkov již není tak lehké definovat. Nejedná se o území, kde by lidé žili skromněji a pracovali zejména v zemědělství. Naopak venkov se v posledních letech stává čím dál tím více atraktivní pro obyvatele České republiky, a to především díky územnímu rozvoji. Územní rozvoj je v posledních letech též velmi skloňovaný pojem, který je zakomponován do každé strategie, ať už na obecní, krajské, regionální, národní či evropské úrovni. Územní rozvoj je tedy stále více podporován a to i finančně.

Obce by měly využít jakoukoliv finanční pomoc, která je jim nabídnuta. Finanční prostředky z Evropské unie jsou jednou z nich. Na rozvoj venkovských území je zaměřen zejména Program rozvoje venkova. Tento program financovaný z fondu Evropské unie, konkrétně z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova, je zaměřený především na obnovu, zachování a zlepšení ekosystémů, které jsou závislé na zemědělství, také podporuje mladé zemědělce a celkově zvyšuje konkurenceschopnost zemědělství v krajině. Tento historický milník, tedy vstup do Evropské unie, významně změnil české zemědělství, podporu malých a středních podniků a rozvoj na našem území.

Důležitou roli v procesu získávání finančních prostředků z Evropské unie má Státní zemědělský intervenční fond, což je akreditovaná platební agentura pro daný sektor národního hospodářství a vedle toho také různé svazky obcí či obecně prospěšné společnosti, např. Místní akční skupiny. Tyto organizace (společnosti) včetně dalších aktérů územního rozvoje jsou podrobně analyzovány v teoretické části této diplomové práce.

Cíl a metodika práce

Cílem diplomové práce je zodpovězení čtyř výzkumných otázek vztahující se k Programu rozvoje venkova ve vybrané obci, kterou je obec, nacházející se v Jihočeském kraji, Pleše:

1. Jaká je zpětná vazba k programu rozvoje venkova na lokální úrovni?
2. Kdo jsou aktéři tohoto programu?
3. Jaké jsou klady a překážky programu? Jaká je jeho efektivita?

K zodpovězení výše uvedených otázek je nutné provést objemnou literární rešerši. Pomocí syntézy jsou následně vybrány a shrnuty ty nejdůležitější informace a poznatky získané z různých odborných českých i zahraničních literárních zdrojů. „Syntéza je metodou, kterou na základě vycházejících zjištění (ve formě pojmů a tezí) formulujeme závěry“ (Zháněl et al., 2014, s. 13). Závěry, které byly získány pomocí této metody, jsou zrekapitulovány v teoretické části diplomové práce. Informace a data pro zpracování praktické části diplomové práce jsou získány z veřejně dostupných zdrojů, jako jsou webové stránky obce, rozpočty obce, vyhlášky a nařízení, Český statistický úřad, Regionální informační servis apod. Pro lepší dokreslení celé situace jsou provedeny také řízené rozhovory s aktéry venkovského rozvoje.

V praktické části diplomové práce je použita forma case-study – případová studie. Případová studie má několik vymezení např. jako prostředek ke vzdělávání, jako prostředek sběru dat, nebo ji lze chápat jako metodu kvantitativní výzkumné strategie. Zjednodušeně lze říci, že případová studie představuje komplexní porozumění danému problému, procesu, situaci či aktivitě. Bromley (citovaný v Chrastina, 2019) uvádí, že „případová studie je systematickým šetřením události nebo souboru souvisejících událostí, jejichž cílem je popsat a vysvětlit fenomén, o který se zajímáme“. Případová studie tedy spadá mezi základní typy kvalitativního výzkumu (Chrastina, 2019).

Forma case-study nejčastěji využívá data kvalitativní, ovšem není vyloučeno také použití dat kvantitativních. Kvalitativní data pro tuto diplomovou práci jsou získána díky řízeným rozhovorům s otevřenými otázkami, různými podklady (statistická data, přehled alokací vyhlášených jednotlivých výzev, přehled vybraných / nevybraných žádostí o dotaci, konkrétní hodnoty získaných finančních prostředků apod.) a užší spolupráci

s aktéry venkovského rozvoje, zejména tedy s vybranou Místní akční skupinou Třeboňsko o.p.s. Pro lepší pochopení celého procesu byl uskutečněn rozhovor s manažerkou PRV MAS Třeboňsko.

Získaná kvalitativní data jsou poté doplněna o data získaná prostřednictvím Regionálního odboru České Budějovice SZIF, kam spadá správa a zprostředkování finanční podpory z Evropské unie a národních zdrojů v rámci společné zemědělské politiky pro celý NUTS2 Jihozápad.

V neposlední řadě je analyzována obec Pleše, a to z pohledu sociálního, geografického, demografického a ekonomického. Obec byla vybrána, jelikož spadá pod MAS Třeboňsko o.p.s. a jejichž prostřednictvím již žádala o finanční prostředky z EU na podporu rozvoje obce, mj. žádala také o podporu z Programu rozvoje venkova, který je stěžejní pro tuto diplomovou práci. Celý proces získávání finančních prostředků z PRV byl též objasněn starostou obce Pleše v rámci řízeného rozhovoru.

Výsledky

Výstupy praktické části svědčí o tom, že obec Pleše řádně hospodaří se svým rozpočtem, využívá finančních prostředků z národních i evropských dotací pomocí nichž realizuje větší projekty, aktivně se zapojuje v MAS Třeboňsko a celkově podporuje územní rozvoj a tím i kvalitu života občanů v této obci.

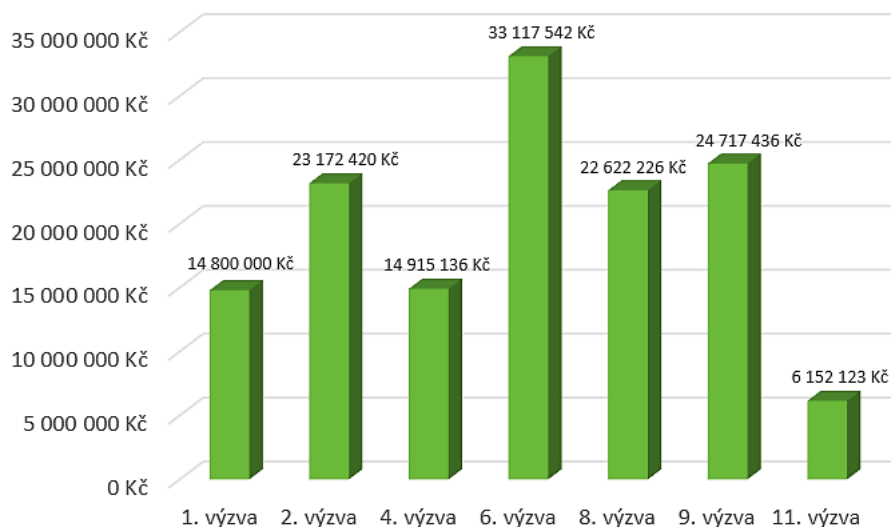
Tabulka 10 – Územní rozpočet obce Pleše – rok 2022

Rok	2022	
	Kč	%
I. daňové	4 262 058,84	32,52
II. nedaňové	6 941 962,42	52,97
III. kapitálové příjmy	19 320,00	00,15
VLASTNÍ PŘÍJMY	11 223 341,26	85,64
IV. přijaté dotace	1 882 127,84	14,36
PŘÍJMY CELKEM	13 105 469,10	100,00
V. běžné výdaje	7 232 708,20	92,17
VI. kapitálové výdaje	614 281,92	7,83
VÝDAJE CELKEM	7 846 990,12	100,00
SALDO	5 258 478,98	--

Zdroj: tabulka (Kadeřábková & Peková, 2012), údaje obec Pleše k 12/2022 (<https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00512702/prehled?rad=t&obdobi=2212>)

MAS Třeboňsko též přispívá k tomu, že rozvoj v obci Pleše nezaostává. Pravidelně pro své členy připravují přehledy o dotačních možnostech, výroční zprávy a pořádají semináře pro žadatele, aby se lépe zorientovali v celém procesu podání žádosti o dotaci.

Graf 2 – Přehled ukončených výzev MAS Třeboňsko a jejich alokací

Zdroj: vlastní zpracování dle podkladů MAS Třeboňsko o.p.s.

Program rozvoje venkova je jediným cílícím programem na venkovský prostor. Na rozdíl od městských aglomerací je zde potřeba větší množství malých projektů, které jsou rozprostřeny do území. V rámci dotační pomoci z Programu rozvoje venkova obec Pleše získala v programovém období 2014-2020 celkem 5 367 520 Kč. Díky těmto získaným finančním prostředkům zrealizovala obec Pleše tyto projekty:

- 1) Lesní cesty v k.ú. Pleše, okr. Jindřichův Hradec – I. Etapa – 1 417 899 Kč,
- 2) Stavební úpravy – hřbitov Pleše – 749 909 Kč,
- 3) Rekonstrukce prodejny smíšeného zboží – 2 559 776 Kč,
- 4) Rekonstrukce prodejny smíšeného zboží – II. etapa – 639 936 Kč.

V rámci národních dotací z PRV Jihočeského kraje obec Pleše investovala např. do veřejného rozhlasu a měřičů rychlosti (radarových zařízení), čímž přispěla ke zvýšení informovanosti občanů a bezpečnosti silničního provozu v obci. Kompletní seznam projektů podpořených z Programu obnovy venkova Jihočeského kraje vč. výše dotace:

- 1) Veřejný rozhlas a měřiče rychlosti Pleše – 230 000 Kč,
- 2) Stavební a sadové úpravy hřbitov Pleše (II. etapa) – 220 000 Kč,
- 3) Oprava místní komunikace Pleše – Višňová – 190 000 Kč.

(Obec Pleše: Oficiální web obce, ©2023)

Na základě analyzování Programu rozvoje venkova a celého procesu získávání dotací z PRV byly učiněny tyto závěry, co se týče kladů a překážky (zápory) PRV:

Klady

- důraz na malé obce, zejména na obce, které mají do 500 obyvatel
- historická návaznost na předchozí programy (tzn. kontinuita a předvídatelnost)
- relativně jasná a stálá pravidla (nicméně těchto pravidel a pokynů je velké množství a žadatelům trvá než se zorientují)

Překážky

- administrativní náročnost
- málo respektuje rozdílnost venkovských prostředí (příměstské / zemědělské / horské atd.)
- pravidla by šla ještě dále zjednodušit
- omezování aktivit (projektů), které lze podpořit v rámci PRV

Závěr

Územní, ekonomický a hospodářský rozvoj venkovských oblastí je prioritním bodem pro Program rozvoje venkova. V rámci pochopení této problematiky jsou v teoretické části diplomové práce rozebrány pojmy jako obec, venkov, společná zemědělská politika EU, regionální politika, finanční prostředky z evropských fondů, strategické řízení, rozvoj venkova, aktéři rozvoje venkova.

Cílem diplomové práce je zodpovězení čtyř otázek: *Jaká je zpětná vazba k programu rozvoje venkova na lokální úrovni?* Zpětná vazba byla získána v rámci rozhovoru se starostou obce Pleše panem Jaroslavem Marsou, který uvádí, že „Přínosem Programu rozvoje venkova je to, že podporuje a umožňuje územní rozvoj malých obcí. Bez dotací by nebylo možné zrealizovat některé větší projekty, jelikož by to obecní rozpočet prostě neumožňoval. Samozřejmě ta dotace je poskytnuta za určitých podmínek, které musíme dodržet, což někdy není úplně jednoduché. Program rozvoje venkova se řídí velkým množstvím předpisů, pravidel, lhůt a dalších povinností, a tohle všechno sledovat není pro starostu (neuvolněného starostu) malé obce úplně jednoduché a časově je to velmi náročné. Není to vůbec administrativně jednoduchá žádost.“

Kdo jsou aktéři tohoto programu? Aktéry Programu rozvoje venkova lze rozdělit do čtyř hlavních úrovní. Jedná se o úroveň evropskou, národní, regionální a lokální. Do evropské úrovně patří Evropská komise (rámec SZP EU) a nadnárodní zájmová uskupení. Do národní úrovně patří ministerstva, konkrétně Ministerstvo zemědělství, pod které patří také Státní zemědělský intervenční fond. Do regionální úrovně zahrnujeme kraje, vysoké školy a krajská informační střediska (např. regionální obor SZIF České Budějovice), podnikatelská sdružení a aktéři lokální úrovně jsou obce, dobrovolné spolky obcí, místní akční skupiny, podnikatelé, zemědělci. (*Aktéři rozvoje venkova*, 2014). Za nejdůležitější jsou však považovány: Ministerstvo zemědělství, Státní zemědělský intervenční fond, MAS, obce, zemědělci (podnikatelé). Tito aktéři rozvoje venkova byly poté v dalších kapitolách více analyzovány. Také byly provedeny dva řízené rozhovory s otevřenými otázkami, a to s manažerkou PRV MAS Třeboňsko a starostou obce Pleše, která je též součástí MAS Třeboňsko, panem Jaroslavem Marsou.

Jaké jsou klady a překážky programu? Jaká je jeho efektivita? Mezi klady Programu rozvoje venkova rozhodně patří to, že klade velký důraz na podporu malých (venkovských) obcí a mladých zemědělců. Dále je to historická návaznost na předchozí programy, díky čemuž si mohou být žadatelé (obce, zemědělci) téměř jistí, že se na ně v rámci dotační politiky nezapomene. Největší překážkou pro žadatele, kteří chtějí žádat o finanční podporu z tohoto programu, je však administrativní náročnost. S tím se pojí velké množství pravidel a norem pro PRV, která by se určitě dala zjednodušit a stát se tak pro žadatele srozumitelnější. Druhá část výzkumné otázky se týká efektivity. Efektivita tohoto programu se může definovat například počtem podaných žádostí. Podaných žádostí o dotaci prostřednictvím MAS Třeboňsko v rámci PRV za programové období bylo celkem 167, z čehož 61 % bylo přijatých SZIF. Což je poměrně efektivní. Dalším ukazatelem efektivity může být např. to, že MAS Třeboňsko svoji alokaci, která ji byla přidělena na projekty v rámci PRV, využila do poslední koruny. Což je efektivní.

Tato diplomová práce představuje komplexní pohled na problematiku celého procesu od podání žádosti o dotaci v rámci programu PRV až po vyplacení dotace žadateli, resp. příjemci dotace. Tato diplomová práce by mohla sloužit také jako návod pro zorientování se v dotační politice.

Další bibliografické údaje

Author: Veronika ČERNÁ

Academic Year: 2022/2023

Department: Department of Regional Management and Law, Faculty of Economics, University of South Bohemia in České Budějovice

Field of study: Structural Policy of the EU and Rural Development

Thesis supervisor: prof. PhDr. Miloslav Lapka, CSc.

Number of pages: 55

Language of thesis: CZ

Title of Thesis: Experience with the Rural Development Programme 2014-2020 in the selected municipality

Annotation:

The thesis with the topic "Experience with the Rural Development Programme 2014-2020 in the selected municipality" in the theoretical part describes and explains the following concepts: municipality and its authorities, cooperation of municipalities on territorial development, strategic management at the municipal level, regional policy, financial resources from the European Union, particularly from the Rural Development Programme. The practical part of this thesis analyses a specific municipality, which is part of a Local Action Group, in terms of the whole process from the application for subsidies to the receipt of public funds for rural development. The sources for the practical part of the thesis are documents obtained from the institutions involved (e.g. overviews of the applications submitted, overviews of the selected applications for subsidies, statistical data), interviews with managers of these institutions and an interview with the mayor of the selected municipality.

Key words: European Union, Agriculture, Rural Development, The State Agricultural Intervention Fund, Rural Development Programme, Municipality